

****СЪОБЩЕНИЕ XVI-то общо събрание на пълномощниците на ССБ**

Управителният съвет на Съюза на слепите в България, на основание чл.26 от ЗЮЛНЦ, свиква първото заседание на XVI-то общо събрание на пълномощниците на ССБ на 18.IV. от 15.00 часа, 19 и 20.IV.2011 г. в Рехабилитационна база "Релакс" - Шипковски минерални бани.

Заседанието да протече при следния дневен ред:

1. Избор на ръководство и помощни органи на XVI-то общо събрание на пълномощниците на ССБ.
2. Доклад на мандатната комисия.
3. Отчет за дейността на Управителния съвет ССБ през периода 01.VII. 2006 - 31.III. 2011 г.
4. Годишен отчет за изпълнението на бюджета на ССБ през 2010 г.
5. Отчет за дейността на КС на ССБ през периода 01.VII.2006 - 31.III.2011 г.
6. Избор на председател на ССБ и председател на КС на ССБ.
7. Информация за дейността на търговските дружества на ССБ през периода 01.I. 2010 - 31.XII.2010 г.
8. Избор на членове на Управителния съвет и Контролния съвет на ССБ.
9. Обсъждане изменения и допълнения в Устава на ССБ.
10. Приемане бюджета на Съюза на слепите в България за 2011 г.
11. Приемане програма за дейността на ССБ през периода 2011-2016 г.
12. Актуализация на вътрешно-съюзни нормативни документи.
13. Обсъждане на постъпили сигнали и жалби.

***90 ГОДИНИ СЪЮЗ НА СЛЕПИТЕ В БЪЛГАРИЯ Спортно-туристическа дейност**

Безспорно е обстоятелството, че спортът и туризмът са важно средство за рехабилитация и интеграция на незрящите в обществото. През своята история нашата организация има дългогодишна и утвърдена традиция в тази област. Постоянно регионалните и териториалните организации провеждат спортни и туристически мероприятия, в които незрящите хора вземат дейно участие. Много наши състезатели печелят престижни републикански и международни награди в спортове като шахмат, лека атлетика, голбал, спортен риболов, канадска борба, джудо, ски-бягане, спортна табла и други. С участието на широк кръг желаещи се организират екскурзии до исторически обекти в страната и туристически походи до красиви местности в България.

Ние се гордеем с постиженията на нашите най-титлувани състезатели:

Георги Иванов Сакеларов

Европейски първенства:

- 1983 г. - Варна - гюле - сребърен медал
- 1983 г. - Варна - диск - сребърен медал
- 1987 г. - Москва - гюле - златен медал
- 1987 г. - Москва - диск - сребърен медал
- 1989 г. - Цюрих - гюле - сребърен медал
- 1989 г. - Цюрих - диск - златен медал

Световни първенства:

- 1994 г. - Берлин - гюле - златен медал
- 1994 г. - Берлин - диск - сребърен медал

Параолимпийски игри:

- 1988 г. - Сеул - гюле - златен медал
- 1988 г. - Сеул - диск - златен медал
- 1992 г. - Барселона - гюле - сребърен медал
- 1992 г. - Барселона - диск - златен медал

1996 г. - Атланта - диск - бронзов медал

Донко Николов Ангелов

Европейски първенства:

1983 г. - Варна - дълъг скок - златен медал

1983 г. - Варна - висок скок - сребърен медал

1987 г. - Москва - дълъг скок - бронзов медал

1987 г. - Москва - троен скок - сребърен медал

1989 г. - Цюрих - троен скок - бронзов медал

Световни първенства:

1994 г. - Берлин - троен скок - бронзов медал

Параолимпийски игри:

1988 г. - Сеул - троен скок - сребърен медал

1992 г. - Барселона - троен скок - сребърен медал

Расим Ахмед Низам - международен майстор на спорта по шахмат

Републикански първенства:

1999 г., 2000 г., 2001 г., 2003 г., 2004 г. - първо място

Балкански първенства:

1999 г. - Солун /Гърция/ - първо място

2004 г. - Охрид /Македония/ - първо място

Световни първенства:

2002 г. - Истанбул /Турция/ - първо място

2004 г. - Виго /Испания/ - четвърто място

Международни турнири:

2002 г. - Истанбул /Турция/ - златен медал

2003 г. - Линарес /Испания/ - осмо място

Българският национален отбор по голбал взе престижно участие на Параолимпийските игри в Сеул през 1988 г.

През последното десетилетие спортът сред хората със зрителни увреждания търпи сериозен прогрес. Възроден бе единственият отборен параолимпийски спорт за зрително затруднени хора – голбалът. След неговото възраждане започна и неговото развитие, за да се стигне до изграждането на силен национален отбор, който през втората половина на десетилетието е най-стойностният в региона.

Възраждането на голбала започна още в края на 90-те години от Варна, където Спортен клуб "Успех" за 3 декември, Международния ден на хората с увреждания, започна да организира турнири. След като през 2001 г. в столицата се появи Спортен клуб "Витоша", бе даден изключително силен тласък на този вид спорт.

През същата 2001 г. ССБ възстанови провеждането на републиканското първенство по голбал. С леки колебания първенството се провеждаше регулярно в следващите години. През втората половина на десетилетието първенството бе отново преустановено. В 6-те издания на републиканското съревнование отборът на Спортен клуб "Витоша" стана шампион 5 пъти, а в едно от изданията отборът на Спортен клуб "Средец" вдигна републиканския трофей.

През 2003 г. се сформира национален отбор, който след подготовка на 2 лагера участва на световните игри за зрително затруднени спортисти, които се състояха в Квебек, Канада. Именно там българите видяха, че голбалът в световен мащаб твърде много е напреднал и трябваше да се положат максимални усилия, за да се скъси дистанцията. Но тогава повечето от момчетата бяха млади и не се обезкуражиха чак толкова много. Започна по-усилена работа, за да се стигне до 2007 г., когато за пръв път от много години български национален отбор участва на Европейско първенство. Континенталният шампионат се проведе в Анталия, Турция, а българите бяха в група С. След фантастично първенство нашите достигнаха полуфинал и в крайна сметка се поздравиха с 4-ото място.

2 години по-късно родните национали отново участваха на първенство на Стария континент, което се проведе в Албуфейра, Португалия. Там българите се представиха още по-добре и станаха бронзови медалисти. Това обстоятелство ги изпрати в по-горната група В. През 2010 г. Българският национален отбор по голбал за пръв път участва на Европейско първенство в група В. Нивото в тази група наистина е твърде високо, но целта пред родните национали бе запазване на място в групата. Те успяха да изпълнят тази цел, като се класираха на 7-о място.

След учредяването на Спортен клуб "Витоша", в чиито редици бяха повечето от най-добрите голбалисти на страната, този клуб започна ежегодно да провежда голбални турнири. Подкрепата на ССБ започна от самото начало и при провеждането на почти всеки турнир.

От 2005 г. ежегодният турнир започна да се провежда под мотото "Отворен турнир за купата на Република България по голбал". В това най-голямо състезание, не само за България, а и за Балканите, са участвали отбори от Италия, Чехия, Холандия, Белгия, Турция, Гърция, Македония, Сърбия, Румъния, Германия, Испания, Иран. Многократно отборът по голбал на СК "Витоша" е бил гост на турнири зад граница. В подобни форуми голбалистите са участвали в Македония, Гърция, Сърбия, Румъния, Холандия, Италия и др.

Шахматът е спорт, който традиционно има силни позиции сред зрително затруднените хора у нас. При общата стагнация, която беше обхванала спорта, а и не само него през 90-те години, логично бе и този вид спорт да се окаже в дълбока криза. За щастие той също излезе от летаргията и ако не регулярно то все пак републикански първенства се провеждат. Републикански първенства имаше през 2006, 2007, 2009, 2010 г. Всички шансове шахматните първенства да се запазят са налице.

Много от клубовете в страната провеждат регионални турнири, като канят гости и от други градове. Такива примери са Варна, Кюстендил, София и др. Много добри връзки бяха установени със сръбските шахматисти. Неведнъж наши шахматисти се представяха на турнири в Белград, Косиерич, Лесковац и др. Сръбски шахматисти участваха в шахматния турнир, организиран от ССБ София, който се проведе във Владая през пролетта на 2009 г.

Двама млади шахматисти бяха поканени лично от националния треньор на България и взеха участие в голям шахматен форум, проведен се в Истанбул през 2006 г.

Най-добрият ни шахматист Расим Мехмед Низам многократно защитава родния трикоълор зад граница.

През 2009 г. за пръв път в страната се проведе Параолимпийски дни. Там бяха включени редица специализирани или адаптирани за незрящи игри. Сред тях беше и спортната табла. Още на следващата година ССБ направи републиканско първенство по спортна табла и се видя, че интересът е изключително голям.

Канадската борба е спорт, който е твърде подходящ за зрително затруднени хора. ССБ закупи маси, които разпредели в районните организации, където незрящите борци могат да се съревновават. Спортисти с нарушено зрение участват в много състезания по този вид спорт. Наши състезатели както при мъжете, така също и при жените участват на силни международни състезания, в това число европейски и световни първенства.

Джудото също се разви донякъде, но желаещите да спортуват японското бойно изкуство не са много и са концентрирани най-вече в училищата за деца със зрителни увреждания в София и Варна. Чрез Българската параолимпийска асоциация родните джудисти участват на европейски и световни първенства. В София към департамента по спорт към Софийския университет "Свети Климент Охридски" тренират студенти, които имат желание да се развиват в джудото. Там те разчитат на истински професионални треньори.

През последното десетилетие ските, които бяха добре развити в миналото, не успяха да се възродят, въпреки че ежегодно в края на февруари БПА провежда зимен лагер на Юндола. Но само с един лагер годишно е очевидно, че нещата в този вид спорт няма как да потръгнат и участието на нашите параолимпийци във Ванкувър през 2010 г. беше повече от отчайващо, но в никакъв случай не бива за това да се винят единствено скиорите, които бяха поставени в незавидни условия за подготовка.

Спортният риболов е дейност, която се оказва, че е твърде подходяща за незрящите хора.

Инициативата тръгна от Кюстендил, но бързо набра скорост и вече са факт първите републикански първенства. На много места се провеждат регионални първенства по спортен риболов и очевидно това е спорт, който ще се развива и занапред с успех.

От края на 2010 г. българската спортна палитра се увеличи с още два спорта, които са абсолютно нови за страната ни. Това са спортовете шоудаун и стрелба с лък за незрящи.

Шоудаунът е специализиран спорт за зрително затруднени хора. Неговите корени са канадски. Спортът е изключително увлекателен и интересен. Играе се на маса със звънящо топче и хилки. Също през 2010 г. беше изградена първата шоудаун зала у нас. Тя се намира в "Студентски град", София. Това е спорт, който е изключително подходящ за незрящите хора, така че трябва да се положат максимални усилия подобни маси да бъдат закупени за клубовете, които развиват спорта сред зрително затруднените. С приоритет разбира се трябва да се ползват двете училища и шоудаунът да започне да се практикува от учениците. Шоудаун се спортува в повече от 25 страни по света, сред които вече е и България. Не е изключено някога този спорт да бъде включен в програмата на параолимпийските игри.

Стрелбата с лък за зрително затруднени е екзотичен спорт за нашата страна, но в някои страни от западна Европа това е спорт, който на места е твърде добре развит. Особеността тук е, че незрящите стрелци ползват тактилна стойка, която е снабдена с регулируема точка, която се опира в опакото на ръката на стрелеца. Тази опорна точка дава посоката на спортиста, който след координация на

движенията си и силна концентрация се стреми да даде по един и същи начин всеки изстрел, за да се надява на по-висок сбор от точки. Стойката се регулира от спотъра или тренъора, за да се постигне максимална точност при поразяването на мишената. В момента в България има 2 подобни стойки, като едната е произведена у нас по снимки от интернет, а другата е оригинална и е закупена от Великобритания. Интересът към този спорт е очевиден, а и клубовете по стрелба с лък и Българската федерация по стрелба с лък са готови и занапред да дават своята подкрепа, за да може да се развива този абсолютно нов за България спорт.

Правилниците по стрелба с лък, шоудаун и голбал, които са част от семейството на IBSA са преведени и са достъпни на интернет страницата на клуб „Витоша” - www.vitoshabg.com. В същата страница са публикувани правилата по спортна табла, а така също и редица други правила на спортове за зрително затруднени хора.

В края на 2006 г. по инициатива на Съюза на слепите в България се учреди Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания", потребността от която е безспорна. Федерацията е мястото, където трябва да се развива спортът сред хората с увредено зрение. Но тя все още няма държавното признание. Едва когато федерацията се сдобие с лицензия, тогава може да се каже, че тя е легитимна и може да изпълнява пълноценно своите ангажименти към незрящите спортисти. Акцентът трябва да бъде поставен първо върху получаването на лицензията, второ върху получаването на държавна финансова субсидия, трето – слагането на ред в спортния календар, касаещ спортистите с нарушено зрение.

Задължение и отговорност на федерацията е регулярното провеждане на държавните първенства по различните видове спорт. Такива спортове са голбал, шахмат, лека атлетика, канадска борба, спортна табла, спортен риболов. Трябва да се подкрепят спортове като шоудаун, стрелба с лък, ски, плуване и други, за да могат повече хора със зрителни нарушения да се занимават със спортна дейност.

Не на последно място федерацията е институцията, която трябва да въвежда нови спортове и да ги предлага на своите бенефициенти. Такива спортове например са стрелба с пушка, боулинг, електронни спортове и други.

Политиката на ССБ по отношение на създаването на спортни клубове е добра, тъй като почти цялата страна вече е покрита от мрежа от спортни клубове за зрително затруднени. По този начин федерацията изцяло отговаря на условията на закона за получаване на лицензия, която рано или късно ще бъде факт, но за всички незрящи спортисти е от значение този факт да стане реалност колкото е възможно по-рано.

Иван ЯНЕВ,

Председател на Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания"

ВЪТРЕШНО СЪЮЗНА ДЕЙНОСТ В управителния съвет на ССБ

На 28-и февруари членовете на управителния съвет на Съюза на слепите в България проведоха своето поредно заседание. Основните моменти от тяхната работа бяха концентрирани около вземането на решение за насрочване на заседанието на общото събрание на пълномощниците на ССБ и подготовката на материалите, които трябва да бъдат предложени за обсъждане от пълномощниците.

По точка първа от дневния ред управителният съвет реши:

Първото заседание на XVI общо събрание на пълномощниците на ССБ да се проведе на 18 април от 15.00 часа, 19 и 20.IV.2011 г. в Рехабилитационна база "Релакс" - Шипковски минерални бани.

Членовете на управителния съвет приеха и проекта за състава на ръководството и помощните органи за провеждане на първото заседание на XVI общо събрание на пълномощниците на ССБ.

По точка втора - "Обсъждане изменения и допълнения в устава на ССБ", беше свършена значителна по обем предварителна работа. В изпълнение на решение на управителния съвет от месец декември във всички регионални организации бяха проведени обсъждания на устава, в които взеха участие активисти на организациите. Направените предложения бяха изпратени в ЦУ на ССБ и на 8-и февруари 2011 г. те бяха разгледани от специално създадената за тази цел работна група. Резултатът от

това обсъждане беше представен на заседанието на управителния съвет като проект за изменения и допълнения на устава на ССБ.

С цел облекчаване на дискусиата по тази проблематика в докладната записка, с която председателят на Съюза на слепите г-н Долапчиев представи проекта на вниманието на членовете на УС бяха обобщени най-съществените моменти от обсъжданията и предложенията на работната група.

1. Приемане за членове на организацията граждани с намалена работоспособност 50 и над 50%.

Работната група с 1 глас "за" и 6 "против" отхвърли това предложение със следните мотиви:

Организацията ни покрива четирикратно количествения критерии за национална представителност.

Около половината национални организации на слепите в Европейския съюз са далеч под тази численост. Приемането на граждани със значително по-запазено зрение ще измести акцентите в политиката на организацията. Европейска и национална традиция е законодателните преференции да подкрепят лица с намалена работоспособност 71 и над 71%. Съюзът на слепите в България в настоящия момент и в обозрима перспектива ще разполага с ограничен финансов ресурс, което няма да позволи активното включване в дейността ни на чувствително повече членове. Надделя становището, че тази група ще бъде силно демотивирана за участие в съюзните дела, поради обстоятелството, че няма да ползва финансови облаги.

2. Въвеждане на принципа на мандатност – с 1 глас "за" и 6 "против" членовете на работната група отхвърлиха това предложение. Мотивите за това се свеждат до липсата на този принцип във всички НПО в страната и Европейския съюз. От историческа гледна точка в 90-годишната история на ССБ той е въведен само през последните двадесет години с цел решаване на междуличностни конфликти. Фактите доказват, че впоследствие надделялата страна в противоборството веднага е отменяла регламента за мандатност.

3. Срокът на мандата да бъде 4 години. Работната група беше единодушна, че трябва да се запази максимално разрешеният от закона срок от 5 години. Преобладаващата част от НПО са с този срок на мандат. Преди приемането на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, Законът за лицата и семейството е разрешавал максимална продължителност на мандата 4 г., т.е. и тогава нашето сдружение е било на върховата точка за продължителност на мандата.

4. Промяна режима на предсрочно прекратяване на мандата. Работната група се обедини около позицията, че избраните от общите събрания колективни и еднолични органи могат да бъдат предсрочно освободени само от избрания ги орган. Остава досега действащият принцип за квалифицирано мнозинство. Отчитайки обстоятелството, че организацията ни е сложна многозвенна структура, обединяваща около 17 000 членове с различни човешки характеристики и интереси, работната група счете за правилно да се запази възможността висшестоящият колективен орган да прекратява предсрочно мандата, поемайки отговорността за разрешаването на конфликти, при които на местно ниво не е налице потенциал и добра воля за това. Подобно властово администриране е характерно за всеки управленчески процес, ограничава възможностите за отклонения от провежданата политика на сдружението и възпрепятства процесите на разпад на отделни структури.

5. Драстично ограничаване на функциите на управителния съвет на ССБ и практическото му ликвидиране като оперативен орган: Работната група единодушно отклони всички предложения в тази посока. Динамиката на живота налага ежедневно вземане на решения от многообразно естество, поради което не е възможно тези правомощия да бъдат прехвърлени на върховния орган, който заседава един път годишно. Предложеният режим на последващо утвърждаване е абсурден от юридическа гледна точка, тъй като решенията на УС на ССБ имат незабавен ефект, поради което последващата им отмяна може да доведе единствено до тежки конфликти и правни санкции.

Контролът върху действията на УС на ССБ трябва да се упражнява чрез отчет за дейността му и при констатиране на решения, които увреждат интереса на организацията да се пристъпва към цялостна или частична смяна на членовете на този висш орган. В исторически план цялостното управление на Съюза на слепите в България се е извършвало винаги от оперативния колективен орган - Бюро, Изпълнителен съвет, Управителен съвет, които са се отчитали пред Централния съвет и на 4-годишни интервали пред Конгреса на организацията. След 2002 г., когато беше приет Законът за юридическите лица с нестопанска цел, общите събрания на пълномощниците на ССБ заседават минимум 1 път в годината, което дава възможност за стабилен контрол върху провежданата политика. Същевременно в устава ни са предвидени широк кръг от възможности за свикване на извънредни заседания на

върховния орган, което обаче трябва да се използва при екстремни ситуации, тъй като заседанията му струват на организацията ни значими финансови разходи.

6. Избор на зам. председател на ССБ. Работната група единодушно прецени, че действащият сега устав решава по подходящ начин този въпрос, давайки възможност на управителните и контролните съвети на всички нива при необходимост да избират зам. председател.

От информацията, с която разполагаме подобна длъжност фигурира в много малко на брой устави и винаги е на обществени начала, изпълнявана от някой служител по съвместяване. Например Съюзът на инвалидите при 43 хил. членове и 350 дружества и организации няма зам. председател, Съюзът на глухите при 12 регионални и 45 териториални организации има зам. председател и тази роля изпълнява един от регионалните им председатели. Другият значим аргумент, който работната група взе предвид беше, че ССБ отдели през годините някои много важни дейности на самостоятелно управление, със своите избрани съгласно уставите им ръководители - "Успех ССБ Холдинг" ЕООД, "Релакстур ССБ" ЕООД, НЦРС - Пловдив и Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания". Ако приложим старите критерии, ние имаме във време на дефицит на ресурс много повече секторни ръководители отколкото в миналото. Днес основната дейност на председателя на ССБ се свежда до работата му със структурите на организацията и държавните институции. Създаването на една длъжност, натоварена с индивидуални очаквания, без каквито и да е било реални задължения и отговорности, може да създаде повече проблеми отколкото решения. За съжаление примери и опит в тази посока имаме достатъчно.

7. Въвеждането на избор на резервни пълномощници за регионалното и националното общо събрание. Работната група възприе подобен механизъм за попълване на върховния съюзен и регионалните органи. Въвеждането на резервни пълномощници дава възможност те да заседават винаги в пълен състав и от всички региони на страната да има представители. Впоследствие във вътрешно съюзен нормативен документ ще бъдат разработени редът и условията за провеждане на този избор. Останалите предложения за изменения и допълнения на устава имат редакционен характер и отразяват настъпили промени в дейността на организацията.

По тази точка от дневния ред управителният съвет с 11 гласа "за" реши:

Приема предложените от работната група изменения и допълнения в устава на ССБ и възлага на председателя на ССБ да ги внесе за обсъждане на I-то заседание на XVI-то общо събрание на пълномощниците на ССБ.

По точка трета - "Обсъждане на програма за дейността на ССБ през периода 2011-2016 г.", управителният съвет с 11 гласа "за" реши:

Приема предложената програма за дейността на ССБ през периода 2011-2016 г. и възлага на председателя на ССБ да я внесе за обсъждане на I-то заседание на XVI-то общо събрание на пълномощниците на ССБ.

По точка четвърта - "Обсъждане изменения и допълнения на Наредбата за предоставяне на помощни технически средства и подпомагане на членове на ССБ, учещите се във висши учебни заведения, колежи и специалисти с висше образование, работещи извън системата на ССБ и вътрешните правила за възнагражденията в системата на ССБ", управителният съвет прие направеното предложение за допълването ѝ с нов параграф 2 със следното съдържание: ССБ изплаща парична помощ за четец на учещите се съюзни членове във висши учебни заведения и колежи за периода от 1 октомври на текущата година до 30 юни на следващата година, независимо от датата на започване и завършване на учебната година. Определеният период за изплащане на помощта влиза в сила от учебната 2010/2011 г. Досега действащият параграф 2 става параграф 3. Гласували: 10 "за", 1 "въздържал се".

По следващата точка от дневния ред членовете на управителния съвет обсъдиха докладна записка на председателя на ССБ, в която се аргументира необходимостта от преразглеждане на разходите за ръководство на организацията, които Съюзът на слепите може да си позволи и които по-точно би трябвало да отразят настъпилите изменения в количеството на извършваната работа и степента на поеманата отговорност от различните управленски нива. Като първа стъпка в тази посока управителният съвет прие следните промени във вътрешните правила за възнагражденията в системата на Съюза на слепите в България:

"В раздел IV б.А, чл.15, ал. 2 в текста:

- за председател на КС от 0.5 до 1.5 бални единици;

- за управителите на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД и "Релакстур ССБ" ЕООД от 1 до 3 бални единици.

Определя основно месечно възнаграждение, считано от 01.03.2011 г., на Маньо Кирилов Алексиев - председател на КС на ССБ, в размер на 348.80 лв., което представлява 0.8 бални единици при размер на бална единица 436.39 лв." Гласували: 6 "за", 2 "против", 3 "въздържали се".

По следващата точка бе приет отчетът за международната дейност на ССБ през 2010 г.

След това бе разгледан и приет отчетът за дейността на Студиото за звукозапис и фонотеките на ССБ.

За нашите читатели ще бъде интересно да знаят, че през изминалата 2010 г. във фонда на фонобиблиотеката са постъпили още 257 заглавия, записани на 140 диска. Фондът на фонобиблиотеката достигна 1479 диска. Заглавията, които са на разположение на читателите са 1872. Регистрираните читатели на библиотеката са 240, от тях 170 са в София, 70 в пунктовете по места. През 2010 година библиотеката е посетена 1509 пъти, раздадените заглавия са 10 200, а раздадените дискове - 9 900. Продължи практиката за абонаментно разпространение на книги на дискове, като броят на абонатите достигна 64. Тази форма на разпространение на книгите се оказа изключително успешна, особено за регионите, където нямаме базови библиотеки, а и по този начин читателите оформят лични библиотеки. Над 80 читатели от цялата страна получиха заявените от тях дискове с книги със заглавия по техен избор, включително и дискове с комбинирани заглавия. Богатата информация, която дава говорещият вариант на списание "Зари" получи доста почитатели. За 2010 година 142 абонати получиха своите говорещи списания. Има вече абонати не само от България, но и от Турция, Украйна и Македония.

И през 2011 година срещу минимално заплащане читателите ще могат да си поръчват и дискове с желани от тях вече записани заглавия, които да получават до 1 месец от датата на поръчката.

Точка седма - "Определяне размера на членския внос за съюзни членове за 2011 г."

По тази точка управителният съвет реши да не се променя размерът на членския внос за членовете на ССБ, който си остава два лева за годината и трябва да се заплати до края на текущата година.

Членският внос на асоцииран член на ССБ за 2011 г. се определя на 20 лева, както и читателите на фонобиблиотеките да не заплащат членски внос за 2011 г.

По следващата точка управителният съвет реши: Приема становището на национално представителните организации на и за хора с увреждания за статута на Агенцията за хората с увреждания.

След това членовете на управителния съвет трябваше да изразят становището си по разработения от Агенцията за хората с увреждания и национално представителните организации на хората с увреждания проект за дългосрочна стратегия за заетост на хората с увреждания 2011 – 2020 г.

Управителният съвет даде своята положителна санкция на този проект.

По точка десета беше обсъдена и приета Интеграционна програма за лицата с увредено зрение и намалена работоспособност над 90 на сто във връзка с чл. 52 от ППЗИХУ.

Точка единадесета:

По повод на постъпили жалби от съюзни членове от София и Пловдив във връзка с актуализиране наемите на съюзните жилища и общежития на заседанието на управителния съвет се разгоря много остра дискусия, в която най-ангажирано участие взеха председателят на контролния съвет г-н Маньо Алексиев и председателят на регионалната организация на ССБ в София г-н Асен Алтънов. В края на обсъждането членовете на управителния съвет решиха да отменят решение 5.3, взето на заседание на Управителния съвет на ССБ с протокол № 8 от 16.XII.2010 г., свързано с актуализиране наемите на съюзните жилища и общежития. Това решение означава, че размерът на тези наеми не се увеличава и остава на равнището за 2010 г. Гласували: 6 "за", 5 "против".

По точка дванадесета беше обсъден проект за бюджет на ССБ за 2011 г.

В докладната записка, с която г-н Долапчиев внася този проект за разглеждане на заседанието на управителния съвет е отбелязано, че при изготвянето му са взети предвид фактическите приходи и разходи от предшестващата година, предложенията за бюджети на РСО, неотложните задачи и приоритети на ССБ, а така също и действащите нормативни разпоредби.

По този проект Приходната част на бюджет 2011 година възлиза на 1 153 240 лева и е формирана от следните източници:

Източници на приходи:

Субсидия от републикански бюджет - 610 000 лв.

Приходи от членски внос - 33 672 лв.

Приходи от наеми в регионалните съюзни организации - 81 391 лв.

Приходи от дарения и съвм. дейност РСО в т.ч. за награди - 61 624 лв.

Приходи от наеми в ЦУ на ССБ - 210 000 лв.

Приходи от ЕООД - 71 702 лв.

Приходи от консумативи - 24 000 лв.

Налични парични средства в РСО - 60 851 лв.

Общо - 1 153 240 лв.

Предвидените в проекта за бюджет на ССБ за 2011 г. разходи са както следва: Разходите за Централно управление възлизат на 546 820 лв., в което се включват разходи за издръжка на дейността на организацията - 257 000 лв. и разходи за работни заплати с начислените към тях осигуровки 289 820 лв.

Предвидените разходи за дейността на контролния съвет са в размер на 10 000 лв.

Разходите на регионалните съюзни организации се формират от разходи за издръжка на организацията - 431 420 лв., за работни заплати заедно с начислените осигуровки - 70 000 лв. или общо 501 420 лв.

Предвидените помощи за четец са 25 000 лв., а за закупуване на тифлосредства 15 000 лв.

За международната дейност на ССБ се предвиждат 15 000 лв., а за подпомагане дейността на рехабилитационните бази 30 000 лв.

За КМС дейност се предвиждат 10 000 лв.

Обобщените разходи на организацията за 2011 г. изглеждат така:

- за издръжка на дейностите на организацията 793 420 лв.;

- за работни заплати заедно с начислените осигуровки - 360 000 лв.;

- всичко разходи - 1 153 240 лв.

По точка 12 управителният съвет реши:

Приема предложението за бюджет на ССБ през 2011 г. Възлага на председателя на ССБ да го внесе за обсъждане на I-то заседание на XVI-то общо събрание на пълномощниците на ССБ.

Гласували: 10 "за", 1 "въздържал се".

По точка тринадесета беше разгледана докладна записка относно изтичане на срока на договора за възлагане на управление на управителя на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД на 04.03.2011 г.

След кратко обсъждане беше подложено на гласуване предложението да се продължи срокът на договора за възлагане на управление на управителя на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД г-н Веселин Мирчев. Това предложение обаче беше подкрепено само от един от членовете на управителния съвет и не беше прието. Ето защо логично беше прието следващото предложение, а именно - УС прекратява договора за възлагане на управление на управителя на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД г-н Веселин Мирчев и го освобождава от отговорност, считано от 04.03.2011 г.

Избира г-н Лъчезар Шекеров за управител на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД и възлага на председателя на ССБ да подпише договор за възлагане на управление за срок от 6 месеца, считано от 07.03.2011 г.

Гласували: 9 "за", 2 "въздържали се".

Членовете на управителния съвет взеха съответно и решение, с което определиха месечно трудово възнаграждение на управителя на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД в размер на 900 лв., което представлява 1.17 бални единици при бална единица 770 лв. Гласували: 10 "за".

По точка четиринадесета - "Обсъждане предложение за разкриване на "Център за социална рехабилитация и интеграция за хора с нарушено зрение в Дряново", управителният съвет реши:

14.1. Дава съгласието си ССБ да предостави на Сдружение "Център за рехабилитация и социални контакти на деца и лица със зрителни увреждания", клон Габрово, за безвъзмездно ползване за срок от 10 години на помещения в Културния дом на слепите в Дряново, ЖК "Успех" за изпълнение на социалната услуга Център за социална рехабилитация и интеграция за хора с нарушено зрение, по проект към Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" - Социални услуги за социално включване, с капацитет 20 клиента годишно.

14.2. Основният и текущ ремонт на помещенията да бъдат за сметка на Центъра за социална рехабилитация и интеграция за хора с нарушено зрение в Дряново. Всички закупени движими вещи - печки, маси, столове и др., остават собственост на РСО Дряново за продължаване дейността на

центъра.

14.3. С цел гарантиране устойчивост на услугата задължава ръководството на ССБ и РСО Дряново да кандидатстват пред община Дряново за разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за хора с увредено зрение като делегирана държавна дейност. Гласували: 11 "за".

По отколешна традиция в края на почти всяко заседание на управителния съвет се разглеждат и предложения за награждаване на дейци, допринесли за развитието на ССБ.

Традицията беше спазена и този път, и членовете на управителния съвет решиха със съюзни отличия да бъдат удостоени следните лица:

За дългогодишна и активна дейност награждава със съюзното отличие "Златна значка":

- Соня Захаријева - председател на ТСО Перник към РСО София;

- Елена Балева Василева - председател на ТСО Хисар към РСО Пловдив.

За дългогодишна и активна дейност награждава със съюзното отличие "Сребърна значка":

- Мария Георгиева Димова - председател на ТСО Велинград към РСО Пловдив;

- Милка Иванова Танкова - сътрудник на РСО Плевен.

След разглеждането в точка разни на още няколко по-незначителни въпроса това заседание на управителния съвет беше закрито.

Димитрина МИХАЙЛОВА

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Добрич

Обичаме ли родния си език?

В "ХобиСклуб" по традиция беше отбелязан Международният ден на майчиния език - 21-и февруари. Лектор по темата "Чистота и запазване на майчиния език" бе Владимир Цеков - филолог по образование, журналист и дългогодишен член на "ХобиСклуб".

Много въпроси бяха зададени към лектора от членовете на клуба. Уважаваме ли достатъчно езика, на който говорим и има ли по хубав език от майчиния? Защо забравихме българските традиции, ценности и език?

"Родна реч, омайна, сладка що звучи навред край мен" - това бе първото произведение, до което преди години се докосваше първолачето, редом с "Аз съм българче" и "Де е България". А днес, подтиквани от манията да сме модерни и в крак с времето, допуснахме в нашия език да навлязат толкова много ненужни чужди думи и учебниците ни са пълни с произведения, които децата не разбират.

Най-мелодичният, най-чистият, най-красивият на думи е българският език. Не, ние българите наистина не знаем да уважаваме това, което имаме!

И една тъжна и тревожна статистика - българските ученици са на предпоследно място по четене в международните класации.

Наш гост в този ден бе и историкът Тодор Нинов - голям приятел на "ХобиСклуб", който нееднократно ни е увличал със своите разкази. Този път той запозна присъстващите с живота и делото на генерал Иван Колев.

Иван ТОДОРОВ

Трифон Зарезан

Днес никой не може да потвърди със сигурност светец ли е бил, бохем ли или е бил голям гуляйджия този човек, живял преди векове. Но със сигурност Трифон Зарезан е човекът който е зарязвал, подрязвал лозите, за да има берекет, да се ражда повече грозде, за да се получи и повече вино. Ех, да можеше сега да повдигне пръстта с мигли и да види колко много милиони хора по света са негови последователи. Всеки е опитвал вкуса на тази слънчева напитка. "In vino veritas" - във виното е истината! Така казват древните римляни и това твърдение е особено актуално сега. В тези трудни

години човек се нуждае от лудото вино. Така че, пийте, братя, но с мярка! Защото прекаленото пиене може да доведе и до полудяване. Всекиму според мярката!

Така и ние, членовете и симпатизантите на ТСО на хората със зрителни увреждания от Добрич, решихме и отпразнувахме деня на лозаря. Макар че не всички имат понятие от лозарство, но със сигурност всички обичат виното.

И наистина се получи едно хубаво веселие. С поздравленията, които отпрати в стихотворна форма председателката ни г-жа Пеева, с песните, които изпълниха Недка и Д. Кънчев. Но най-вече настроението се повдигна от майсторските изпълнения на акордеониста Ганчев. Всички бяха доволни, нямаше сърдити и отчаяни. Получи се социалният ефект. Радваме се, че всички са единни. Можем да кажем, че виното сближава хората!

Да са живи и здрави нашите колеги и всички покрай тях! Дано празнуваме още дълги години! Празници на сърцето и душата. Наздраве, колеги!

Димитър КЪНЧЕВ

Баба Марта в Добрич

Две неправителствени организации на хора с увреждания – клуб "ЧЕЧИ" и клуб "Детелина" към ТО на сляпо-глухите, организирахме празник на мартеницата в Добрич. Във фойето на регионалната библиотека "Дора Габе" бе подредена изложба с около 100 модела мартеници, изработени от членове на двете сдружения. Хората с увреждания бяхме поздравени от малчуганите от Целодневна детска градина №9 "Пчеличка". Поздрав получихме и от Светла Петкова от отдел "Книгозаемане", Владин Бенков - председател на клуб "ЧЕЧИ" и председателката на клуб "Детелина".

За празника членовете на двете сдружения изработихме собственоръчно около 800 мартеници. 270 от тях бяха изпратени до Народното събрание, от които 240 за народните представители, а останалите за министрите. 150 червено-бели амулети бяха раздадени на присъстващите на празника. Мартеници получиха и служителите в общинската и областната администрация, както и в Дневния център за социална интеграция на хора с увреждания.

Не липсваше и Баба Марта, облечена в червен сукман, която почерпи всички присъстващи с вкусна, домашна погача. Тя зарадва малчуганите с красиви мартеници и пожелание за здраве и успех. Тържеството продължи с веселие и песни.

Калинка КОВАЧЕВА

Стара Загора

Изложба по случай 90 години Съюз на слепите в България

Представители на териториалната структура на незрящите в Чирпан взеха участие в организираната изложба за художествено плетиво в Стара Загора. Изложбата бе организирана от РСО Стара Загора и бе посветена на 90 години от създаването на Съюза на слепите в България. Регионалната структура включва девет териториални структури на територията на двете области - Стара Загора и Хасково. В изложбата се включиха Иванка Жечева - председател, и Живка Боева, и Кичка Танева - членове на чирпанската структура. Председателят на РСО Дина Желева благодари на участниците в изложбата и на всички, които помогнаха тя да се реализира и сподели, че численият състав на организацията е 1449 човека, като преобладаваща част са хората със зрителни увреждания от 71 до 100 процента. Тя подчерта, че пред ръководството стоят важни задачи за решаване в областта на правозащитната дейност. На първо място, заедно с другите неправителствени организации, усилията трябва да се насочат към промяна на българското законодателство и максималното му доближаване до европейското, осигуряващо равнопоставеността на незрящите в обществото. Намеренията са да се настоява минималният доход да се замени с линия на бедността, каквато е практиката в Европа, така също за повишаване на добавките за чужда помощ, разширяване на достъпа за ползване на лични и социални асистенти, разкриване на работни места, нови форми на квалификация и преквалификация,

намаляване броя на решенията на ТЕЛК, носещи квалификации от рода на "Негоден за какъвто и да било труд", което убива волята на хората за живот. Обществото трябва да обърне адекватен поглед към нуждите на незрящите в България.

Желева подчерта, че настоящата изложба е началото на богата програма от културни и спортни мероприятия, посветени на 90-годишния юбилей на ССБ. Предстоят срещи и с реализирали се, преуспели незрящи хора, които заемат достойно място в българското общество. Изложбата беше експонирана във фойето на Библиотека "Захарий Княжевски" и можеше да се види до 9-и март.

Елена ШОПОВА

Велики Преслав

Клуб за незрящите отваря врати след 10-годишни преговори с общината

Териториалната организация на хората със зрителни увреждания от Велики Преслав посрещна като събитие решението на общинския съвет, с което беше отредена една стая в града за клуб на слепите. На последната сесия съветниците разгледаха молбата на председателя на шуменската регионална съюзна организация Любомирка Лазарова за безвъзмездно предоставяне на помещение за самостоятелен клуб на незрящите от община Велики Преслав. Съветниците гласуваха единодушно, но до вземане на това решение се стигна след 10-годишни усилия на настоящото и предишното ръководство на клуба. Радка Герова е негов сътрудник от 2000 година и оттогава ръководството пише писма за настаняване. Паралелно със слепите искаха помещение и от организацията на инвалидите, но заради характера на уврежданията си хората настояваха за помещение на първия етаж и в близост до автогарата. Организацията на слепите няма специални изисквания, но въпреки това минаха години, докато се намери общинско помещение. Отредената стая е 36 квадрата, на третия етаж, в сграда до автогарата и според решението на съветниците се предоставя безвъзмездно за 10 години. Случайно или не незрящите от Велики Преслав се сдобиха с клуб в годината, в която Съюзът на слепите отбелязва 9 десетилетия от основаването си. "За нас тази година ще бъде двойно по-празнична, набелязали сме доста мероприятия, екскурзия, честване на юбилея и откриване на клуба, когато го изчистим и подредим" - обясни Радка Герова. Тя и няколко от членовете на местната организация прекрачиха прага на новия си дом, за да преценят колко време ще им бъде нужно да го подготвят за настаняване. "Това е първата ни задача, ще се организираме още тези дни да направим основно почистване, да го обзаведем с каквото можем, да пренесем документацията и да се съберем, за да го открием" - каза още Радка Герова. Председателят на териториалната организация Енчо Маринов добави, че в нея членуват 81 души и освен от Велики Преслав и общината местната структура обхваща хората със зрителни увреждания от Върбишко и Смядовско. Всяко тримесечие управителният съвет прави по едно заседание, като досега всички събирания са били в клубовете на пенсионера. С тяхно съгласие там се провеждаха срещи с членовете на регионалната организация, сбирки с разяснителна цел покрай промените в нормативните документи, празници и рождени дни. "Вече няма да бъдем зависими и съм сигурна, че животът в нашата организация ще приобщи и хора, които досега рядко са идвали в клубовете, които ползвахме" - добави сътрудничката. Преславската организация на слепите, както и клубовете на пенсионерите и на инвалидите, получава субсидия от общинския бюджет, чийто общ размер за тази година е 11 300 лв.

Росица СТАЙКОВА

Варна

Отпразнувахме празника на виното и денят на любовта

14 февруари незрящите от първа и втора организация във Варна отпразнуваха два празника в едно - Св. Трифон Зарезан и Св. Валентин. Празненството откри Ганка Параскевова с лекция за виното и за Трифон Зарезан. Участниците поздравиха всички гости, лозари и винари с песента "Садила мома край море лозе". Със следващата песен "Червено вино снощи пих" бяха поздравени тези, които харесват и обичат модерния празник на любовта - Свети Валентин. Веселието продължи с музика, танци и песни. Залата беше препълнена с гости. Участваха Станчо Добрев, Ганка Параскевова, Иван Биячев, Динко Костадинов, Донка Трифонова, Иван и Нина Минкови, Жулиета Григорова, Нели Митева, Станислав Парушев и неговата майка. Празникът завърши с много пожелания за здраве и дълъг живот.

Ганка ПАРАСКЕВОВА

Силистра

На първи март в РСО Силистра се проведе първото мероприятие, посветено на 90-годишния юбилей на ССБ. То включваше турнир по шахмат и изработка на мартеници от съюзни членове. Гости на юбилея бяха преподаватели и деца от Ресурсен център Силистра, хора от младежкото движение на ПП "ГЕРБ", г-жа Теменужка Петрова - старши експерт към Министерството на физическото възпитание и спорта за област Силистра, и Красимир Стефанов - гросмайстор по шахмат.

От сръчните ръце на жените от организацията бяха сътворени прекрасни червено-бели символи на приближаващата пролет. Дамите бяха вложили топлина и усет за естетика и красота. От мартениците, които бяха над 150 на брой, беше организирана изложба.

След като малките възпитаници на Ресурсен център Силистра ни поздравиха за юбилея със стихчета и римушки, ние пък ги закичихме с красиви мартеници, подарени от сърце, с пожелания за много здраве.

Гостите от ПП "ГЕРБ" ни поднесоха голяма торта за празника, подариха на всички мартеници за здраве и направиха дарение от 200 лв. като награден фонд за мероприятието.

В турнира по шахмат първото място бе извоювано от Хасан Махрем от ТСО Дулово. Накрая всички участници в турнира по шахмат и в изработката на мартеници получиха парични награди.

Искам да изкажа своите благодарности на председателя на ТСО Силистра - Тотка Маринова, на председателя на ТСО Дулово - Али Мухарем и на РУС за положения труд мероприятияето да стане факт.

Пенка СТОЯНОВА

Асеновград

Всички на празника

Пролетно запяха птиците навън още през февруари. Защо ли? Защото са влюбени като хората. И реката тече пролетно и ние мислим радостно в очакване на нейно величество пролетта.

На 14 февруари в Деня на виното и любовта с пролетно настроение се изпълни и клубът на членовете на ТСО на слепите и сляпо-глухите. Р. Димитрова откри тържеството с топла погача и покани да влезе "Трифон Зарезан" - царя на лозарите и винарите, представен от Костадин Ганев. С венец от лозови пръчки и здравец, обкичени с червени конци, с бъклица, пълна с отлежало вино и с царствена походка той се появи и поздрави своите подвластни. Пожеланията бяха за много здраве, сила и труд, за да има през тази година повече мавруд, с любов да се обгрижват лозичките за повече градус, защото истинското вино е "като билка лековито".

След това бяха подрязани по три пръчки от три корена и полети с вино, за да бягат болестите и най-вече маната. Майсторлъкът бе предаден на младия цар - Красимир Касабов, който също подрязва лозичките.

И през тази година производителите на вино се представиха с качествени вина - мавруд, мерло, памид. Оценка шестица получиха Хр. Дербенски, Алекси Ладжев, Ив. Шопов, К. Ганев, Кр. Касабов, Б. Пинткева, които почерпиха всички. Дамите се представиха с хубави мезета - сармички, луканки, наденица, пити и много сладки. Следваха стихове и разкази, песни, наздравници и весели смешки. Накрая всички си пожелаха много здраве, богат гроздобер, пълни бъчви с вино, палещо кръвта с дух и мечти. Пожелаха си още много любов, борбен дух, а така също разбирането и любовта на хората. А любовта, любовта е всичко – защо да спорим! Тя е живот, потребност на духа, вяра и надежда, музика и поезия. Прави ни добри и милосърдни, силни и нежни, извисени.

Нека всички напълним сърцата си с любов, която да даряваме на любимите хора и на всички около нас и с пълни чаши да вдигнем тост! Да сме живи и здрави!

Славка СТАВРЕВА

КОНКУРС 90 години ССБ

Във връзка с 90-годишния юбилей на нашата организация Съюзът на слепите в България и редакция "Зари" обявяват конкурс за написване на есе на тема "90 години заедно по трудния път към светлината".

Краен срок за изпращане на материалите - 15 юни 2011 година.

Адрес за изпращане на материалите:

1309 София
ул. "Найчо Цанов" № 172
за редакция "Зари"

Телефон за допълнителна информация: 02/812 70 36
e-mail: zari.ssb@gmail.com

Есетата ще бъдат оценявани от компетентно жури до 30 юни 2011 г.

Спечелилите първите три места творби ще бъдат публикувани на страниците на "Зари", а техните автори ще бъдат премирани с парични награди - 120 лв. за първо място, 80 лв. за второ място, 50 лв. за трето място.

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ Емоции, гостоприемство и ползотворни срещи в сърцето на Европа

Около 8 часа сутринта местно време на втори март Брюксел ни посрещна на летище "Завантем" със студен вятър, но още от трапа на самолета усетихме любезността на наземния персонал – приятни младежи, които ни помагаша да слезем по стълбите и ни ориентираха към чакащия на пистата микробус. Когато самата аз бях обгрижена по този начин, усетих, че за мой срам в главата ми не се намира нито една любезна дума на френски и си помислих - "Защо не си учих уроците в училище?". Успях все пак да кажа едно нашенско "мерси" с усмивка и микробусът ни отнесе към сградата на летището.

Тук се почувствахме още повече като у дома си, понеже се оказа, че ескалаторът не работи и се изкачвахме пеша. Естествено моментално си представих възмущението, с което у нас бихме приели този факт - недоволството и псувните: "Ето на, българска работа, цялата ни работа е такава...".

Горе в залата за пристигащи бяхме посрещнати от 3 много приятни и също толкова притеснени млади жени - асистентки на нашия домакин г-н Евгени Кирилов - евродепутат от групата на "Прогресивен алианс на социалистите и демократите в Европейския парламент". Притеснението им бе напълно обяснимо, все пак нашата делегация се състоеше от 30 човека, от които само трима бяха зрящи.

И така, вече в специално ангажирания за нас автобус по пътя към хотел "Капитал", където щяхме да бъдем настанени, ние започнахме запознанството си с Таня, Диди и Катя, с които впоследствие много се сприятелихме.

След като оставихме багажа си, ние потеглихме към сградата на Европейския парламент, където ни предстоеше един доста натоварен и изпълнен с емоции ден.

Тази сграда се състои от три отделни сгради, съединени помежду си с топли връзки, целите в огромни прозорци, тъй като откритостта и прозрачността са в основата на принципите на работата на Европейския парламент. Тук заседават преди всичко различните парламентарни групи и понякога се провеждат заседания в пленарна зала. Основно Европейският парламент заседава в Страсбург и евродепутатите пътуват дотам поне два пъти в месеца. През настоящия си мандат Европейският парламент се състои от 736 евродепутати, от които 17 са от България. Всеки от тях има право да се изказва на родния си език - един от 24-те езика на Европейския съюз, които тук са пълноправни. На всяко заседание на парламентарните групи, както и на тези в пленарна зала, има симултантен превод и по този начин няма езикови бариери.

Огромно впечатление ни направиха асансьорите в сградите, където бутоните са позиционирани на доста голямо разстояние един от друг и върху всеки цифрата е написана релефно, а под самия бутон има и брайлов надпис. Освен това много дискретно, но достатъчно звучно женски глас съобщава етажа, на който спира асансьорът. Всъщност не е кой знае колко трудно да се направи, но пък страхотно улеснява незрящ човек.

През целия ден, в който бяхме в Европейския парламент, ние имахме възможността, освен да се срещнем с нашия домакин г-н Евгени Кирилов, да присъстваме и на част от заседание на групата на "Прогресивен алианс на социалистите и демократите в Европейския парламент" относно ескалиращото насилие и безредиците в Либия.

Следващата ни среща бе с г-н Ричард Хауит - Великобритания - европарламентарист от групата на "Прогресивен алианс на социалистите и демократите в Европейския парламент", занимаващ се активно с въпросите свързани с хората с увреждания.

Като една от посетителските групи в Европейския парламент, а такива групи са редовни посетители на тази институция, ние обядвахме в предназначения за гости ресторант.

Научихме, че всеки от евродепутатите разполага с бюджет годишно да кани до 120 човека на

посещение в Европейския парламент и че през миналата година по покана на български евродепутати Брюксел е бил посетен от около 60 такива групи, което прави средно по една на седмица.

След обяда имаме предварително насрочена среща с ръководството на Белгийската конфедерация за насърчаване на слепите и слабовиждащите със съпредседатели г-н Емил Аленус за фламандската част и г-н Херман Кулие за франкофонската част, и координатор г-н Хари Гейскенс. За тази среща по молба на посрещаната страна бяха предварително подготвени, преведени и изпратени седем въпроса, обхващащи почти всички сфери, които се отнасят до хората с увредено зрение в Белгия.

Научихме, че и тук, както в повечето страни, нещата стоят по-добре отколкото в България поне по отношение на социалните плащания и снабдяването на незрящите с помощни технически средства. Последното ни за деня мероприятие беше интересна презентация за ролята и функциите на Европейския парламент, поднесена от г-н Георги Томов – Главна дирекция "Комуникации и работа с посетители" към ЕП. Именно тук научихме споменатите по-горе подробности относно броя на евродепутатите, въпросите, с които се занимава Европейският парламент и за структурите на Европейския съюз.

Посетихме и пленарната зала, където се провеждат заседанията на ЕП.

Честно да си призная през цялото време много се забавлявах от позицията си на бивш пушач над страданията на пушачите, които така и не бяха удостоени с привилегията да бъдат отведени до така наречения "Аквариум" - единственото място в Европейския парламент, където се пуши. Представете си цял един ден, без да запалиш цигара, абсолютно забранено и недопустимо е в сградата! Забавно ми беше и си злорадствах типично по нашенски.

Е, по улиците обаче навсякъде се пуши и нещо повече - по земята е пълно с фасове, че дори и с хартийки, все едно че се наслаждавахме на мила българска гледка. И си ни беше наистина мило, защото не се чувствахме в някаква непривична, чужда и стерилна среда. Дори в това Брюксел ни се стори гостоприемен и дружелюбен.

Естествено, след един толкова наситен и изморителен ден, нямахме много сили, а и време за продължителни разходки и шопинг, защото ни предстоеше не по-малко натоварен утрешен ден. В деня на най-хубавия и най-български празник ние посетихме сградата на Европейската комисия, където имаме няколко много интересни и особено ползотворни срещи.

Групата ни бе посрещната и придружавана от г-жа Лизе Равенфелт и г-жа Любомира Иванова от Главна дирекция "Комуникации", отдел "Обслужване на посетители" към Европейската комисия. В началото изслушахме презентация за ролята и функциите на Европейската комисия, поднесена от г-н Димо Илиев - представител на Главна дирекция "Трудова заетост, социални работи и включване". Последва среща с г-ца Дана Трама-Зада, член на кабинета на заместник председателя на ЕК и комисар по правосъдието в ЕС г-жа Вивиан Рединг, отговаряща за въпросите, свързани с равноправието на половете и защитата от дискриминация, както и среща с господата Силвио Грико и Ерик Сомелар - представители на Главна дирекция "Правосъдие".

В края на посещението си в ЕК присъствахме на една изключително полезна за нас, представителите на НПО, презентация на "Европейски социален фонд" за България, представена от г-н Кирил Киряков - представител на Главна дирекция "Трудова заетост, социални работи и включване".

Той ни запозна с основните действащи европейски програми за финансиране, по които могат да кандидатстват неправителствените организации, отнасящи се преди всичко до трудовата заетост на хората с увреждания.

И през двата дни на посещението представители на нашата делегация задаваха въпроси, засягащи политиката на Европейския съюз по отношение на хората с увреждания.

В делегацията бяха включени по-голямата част от председателите на РСО, група от 13 младежи, както и директорът на НЦРС Пловдив, експертът по международна дейност в ССБ, главният счетоводител на съюза и аз като представител на редакцията. Ръководител на делегацията беше председателят на ССБ Васил Долапчиев.

По време на целия ни престой всички се радвахме на изключително внимание от страна на нашите домакини и по-специално от страна на трите очарователни момичета, които ако и в началото да подходиха притеснено, но изключително професионално, още вечерта на първия ден взеха много присърце цялата ни група и в края на посещението ни изпратиха не до, а вътре в самия самолет! И досега се чудя защо ли не пожелаха да си ги вземем с нас...

За нас те бяха придружители, преводачи, екскурзоводи и дори сервитьорки, защото помагаха при сервирането, за да не се налага някой да чака.

Следобедът преди отпътуването ни премина в обиколка на Брюксел заедно с един уникален екскурзовод - българин, който от десетилетия живее в Белгия, но въпреки това говорещ перфектно родния си език, а малките грешчици, които правеше единствено усилваха неговия чар.

Посещенията в европейските институции, за които непрекъснато слушаме по радиото и телевизията и усещането, че ето сега, точно в този момент, се намиращ в самото сърце на Европа са наистина неповторими. Стараеш се да уловиш всеки един миг, да запазиш всяко едно впечатление, знаейки, че може би това ти се случва един път в живота и дори да се завърнеш някой ден отново в Брюксел първите впечатления, емоцията и тръпката никога няма да се повторят.

Марина ПЕТКОВА

Виж снимки:

ОЧЕРК Списанието беше моят буквар

Уважаеми читатели, публикуваме очерка на Данчо Данчев като изключително силен обзорец материал, който остана извън класирането в проведения конкурс за написване на есе "Списание "Зари" в моя живот".

60-годишният юбилей на списание "Зари" като важно събитие от съвременната съюзна история с приятни чувства ме накара да се върна назад през годините, да направя преценка на неговата роля в моя живот и да преосмисля значението му за информационното ми обогатяване чрез неговите страници през десетилетията във всекидневната житейска практика.

През пролетта на 1957 година завърших средното си образование в Хисарската гимназия и в същото време зрението ми почти изчезна вследствие на късно открита глаукома. С помощта на моя преподавател по химия Константин Ласков се озовах в Пловдив. Първата ми среща там беше с Христо Белобрадов – управител на съюзното производствено предприятие "Успех" в града на тепетата.

Разговаряхме с него за много неща от живота на младите хора и за възможностите на всеки човек да надвие трудностите, появили се във всекидневието. Той като дългогодишен педагог и човеколюбива натура още в първия ни разговор усети любовта ми към литературата и хубавата книга, увлечението ми към поетични занимания и желанието ми да се вгълбявам в интересните четива за човешките взаимоотношения, в които се откроява характера на отделната личност като съдба и нейните типични изяви. За да провери каква е степента на остатъчното ми зрение, не принудено ме накара да прочета няколко реда от едно томче на Елин Пелин. Аз зачетох, но това се оказа доста трудно за мен и той на практика разбра, че това ме измъчва и че е трудна задача за моите възможности. След минутка мълчание той ми каза, че аз отново ще се науча да чета и пиша самостоятелно. Това обстоятелство сериозно ме заинтригува като поднесена ми възможност. Белобрадов ми обясни, че ще мога да чета нашето списание "Животът на слепите", което се издава на брайлов шрифт. Всичко това много ме озадачи и ме постави в сериозни размисли, но разговорът от негова страна беше прекъснат дотук и продължихме на следващия ден.

Следващия ден следобед Белобрадов ме повика при себе си в канцеларията, където продължихме недовършения разговор. Аз очаквах това с нетърпение, че за мен имаше много неизяснени неща при почти загубеното ми зрение.

Разговорът продължи за съществуващите възможности за хората в моето положение да се научат самостоятелно да пишат и четат с помощта на осезанието на пръстите си. Старият учител накратко ми поясни какво представлява брайловото писмо, неговата релефно-графична структура и начините на употреба от невидящите хора. При поясненията на тези специфични неща личеше неговият педагогически опит и тактичен подход, като внимаваше чрез поднасянето на новата информация да не предизвика в наранената ми душа психологически смут и обърканост при новата ми житейска ситуация. При този продължителен разговор Белобрадов ми даде в ръцете един брой от списание "Животът на слепите".

Томчето беше доста обемисто по своя размер. Разгънах неговите страници, които бяха двустранно обсипани с изпъкнали точки. Те за мен в първия момент бяха хаотично разпилени и аз, опипвайки ги, не разбирах как това нещо ще може да се чете чрез осезанието на пръстите. В следващите дни с поясненията на опитния педагог аз навлязох в същността на брайловата грамотност. Това се оказа не толкова трудно както изглеждаше първоначално. За съжаление по онова време нямаше брайлови плочи и шила. Петър Мишев и Георги Василев – двама невидящи младежи, с които се запознах в самото начало, ми написаха на дебел немачкаем картон брайловата азбука, препинателните знаци и арабските цифри. За няколко нощи научих да разчитам с пръстите си дадените ми петдесетина брайлови знака. Поисках от стария учител буквар, за да се упражнявам за придобиване на четивна техника чрез осезанието на пръстите, но за съжаление по онова време такова пособие нямаше. Той ми даде един брой от списание "Животът на слепите" и с лека усмивка ми каза, че това ще бъде моят истински буквар.

Започнах да разчитам отначало заглавията на отделните публикации, тъй като над тях и под тях имаше свободен ред, което ме улесняваше. През декември вече успях да прочитам по една цяла страница от

даденото ми списание, което имаше плътна хартия и релефните точки не изчезваха под натиска на пръстите ми. През пролетта на следващата 1958 година аз вече можех да препрочитам по няколко страници от списанието, без да чувствам умора на пръстите си. Все по това време получих вече и първата си брайлова плоча, което ми даде възможност да напредна и с писането. Започнах да записвам и собствените си стихотворения. На 11 ноември 1959 година във вестник "Отечествен глас" беше публикуван моят цикъл от стихотворения "Без перо и без мастило", който по-късно се появи върху страниците на нашето брайлово списание. Оттогава досега аз постоянно публикувам мои публицистични, литературни и поетични материали, което ми доставя удовлетворение, че мога да бъда полезен в съюзната ни медия, като споделям със съсъдбениците си мои виждания и творчески хрумвания. Така се стекоха обстоятелствата, че когато това специализирано издание беше в деветата година на своя растеж - аз се свързах с него интимно и до ден днешен то е моят най-искрен другар, откровен приятел и коректен събеседник, тъй като винаги за мен е информационният източник за събитията у нас и в чужбина за живота на невиждащите хора. Чрез неговите страници научавам за успехите и трудностите на Съюза на слепите, за устрема на наши и чуждестранни творци - надвили негодите на недъга си, научни деятели и забележителни общественици, на чието дръзновение искрено се възхищавам, за новостите в тифлотехническият напредък, за положителните тенденции в областта на специалната педагогика и за още много други неща, които не могат да се научат от друго място. Всичко това ни е поднесено през изтеклите десетилетия от неуморните редактори и активните сътрудници на нашето списание. Поклон пред техния труд, несекваща воля и упоритост да са полезни на съсъдбениците ни като уважавана читателска аудитория. Те всички до днес са ни дарявали частица от пламъка на сърцата си, от устрема на душевното им дирене и от полета на мечтите си - да ни обогатяват информационно във всекидневието ни като читатели, като консуматори на техния неуморен труд и като жадни потребители на актуално четиво.

Никой от нас, от редовните читатели на нашето списание, няма да забрави неговия пръв редактор - Минчо Стоянов, който с много воля и усет за нова интересна информация редовно следеше брайловите издания от Франция, Русия, Полша и Чехословакия, за да ни поднася актуално четиво за реалностите от света на невиждащите хора, за новаторските тенденции в тифлологическата област от специфични потребности, за първите стъпки в рехабилитацията на слепите както в чужбина, така и у нас и социалната интеграция като национално и международно обгрижване. Как бихме могли да забравим човешината на този високо ерудиран труженик на медийния подиум, който бащински подаваше ръка на всеки сътрудник от местните съюзни организации и искрено насърчаваше неговите журналистически опити. Той много често правеше преводи от есперантски издания, чрез които разширяваше нашия поглед към света на съсъдбеническата ни общност. Тук ми се иска да посоча редакторската работа на Лиляна Елицина, която съвсем дружески се отнасяше към нас като сътрудници на списанието и почти не се намесваше грубо в изпратените от нас материали за живота на слепите по места, коригираше само допуснати правописни грешки и стилистични неясноти. Тук точно е уместно да посоча името на Роза Бояджиева, която като уредник на изданието ни и негов сътрудник винаги с топлота и чистосърдечност откликваше на всеки творчески повик от кореспондентите по места. За дълго време в редакцията на нашето списание работеха Мира Попова и Таня Йовева като литературни сътрудници и редактори. Техният труд остави трайна дия през десетилетията върху съдържанието в отделните рубрики на изданието и отделните притурки към него. Дори понякога се случваше, че преработената дописка не можеше да се познае от самия неин автор. Може би това е било нужно и потребно от редакторска гледна точка, но имаше и такива парадокси в журналистическата практика. Това го посочвам като редовен сътрудник и активен читател на всички наши брайлови издания.

През 70-те и 80-те години на миналия век много добре се работеше от страна на редакцията със сътрудниците на списанието от цялата страна, редовно се провеждаха срещи и семинари с тях и се осъществяваха практически занятия с цел повишаване на журналистическия опит и творческите умения, подобряване на стила и похватите на авторския изказ, като се изслушваха специализирани лекции от изтъкнати специалисти и се осъществяваха практически занятия в тази творческа област. Когато Спас Карафезов отговаряше за нашето списание, в него се появяваха интересни и съдържателни материали от немскоезичните издания, които разширяваха нашата информираност в различните направления на тифлологическия ареал като съвкупност от научни направления, творчески

идеи и практически достижения в различните области от живота на неவிждащите хора.

С всяка година нашето списание като специализирано издание израстваше в същността си на информационен източник за неவிждащите граждани в нашата страна. И след неговото преименуване в "Зари" то запази своя характер - да отразява живота на неவிждащите хора в организациите на Съюза, неговите поделения и отделните производствени предприятия. Освен информационния поток от страната, винаги ни поднасяше новини и от чужбина, тъй като не промени своя облик по съдържание и структурираността на поднасяните материали. Главната задача на изданието винаги си е била и до днес си остава - отразяване живота на съюзните организации, публикуване на очерци за изтъкнати съсъдбеници, поднасяне на интервюта с изтъкнати специалисти и представители на научната мисъл, изкуството и обществения живот.

Но, разбира се, всеки сериозен и активен читател от възрастното и средно поколение, който познава добре списанието ни вече три или четири десетилетия, искрено ще признае, че разцветът на това специализирано издание настъпи през 90-те години на миналия век, когато за главен редактор беше назначен Георги Братанов, който правеше впечатление на много съдържан и тактичен човек във взаимоотношенията със сътрудниците, кореспондентите и дописниците от цялата страна. За мен той беше много възискателен към авторите на материали от местните съюзни организации и винаги се стремеше да помага при постоянното повишаване на художественото равнище на изпратените материали и по този начин той внесе съществени положителни промени в цялостния облик на нашето списание, като неговото съдържание стана по-изискано в конкретен смисъл, повиши се художествената му същност и изказът в поднасяните публикации, които придобиха максимална позитивност. Той се оказа изключително талантлив като редактор и много трудолюбив като творческа индивидуалност. Неговият натурел остави трайни следи в нашия медийен ареал. Няма да бъде пресилено, ако посоча, че неговото присъствие се превърна в светла диря в съюзната ни журналистическа практика. Трябва само да съжаляваме, че рано си отиде от нас, а имаше още много време да ни бъде полезен като съсъдбеник и като подаряваше още светли мигове от полета на творческата си мисъл и чуден пламък от своята човеколюбива душа.

Имайки предвид днешните икономическо-социални затруднения на Съюза на слепите в нашата страна и всеобщата стагнация в обществения живот, двете редакторки - Дида и Марина, полагат много усилия и правят всичко възможно списанието да бъде интересно, актуално и предизвикателно като четиво по съдържание и атрактивност на поднасяните материали в отделните негови броеве. Познавайки спецификата на нашето списание през годините на пет десетилетия, ми прави впечатление, че редовните му сътрудници от страна на местните съюзни организации са много по-малко отпреди. Дописническата активност да се повиши при днешните условия на незаинтересованост от съюзната ни членска маса е много трудно реализуема цел. Струва ми се, че преди списанието беше по-богато по съдържание, в него имаше повече разнообразие, докато сега се публикуват материали от двамата редактори и няколкото постоянни дописници от местните организации на съюза, които пишат на доброволни начала и разбира се често материалите им са върху незначително дреботемие. Това, което днес се извършва от двете редакторки като обем на журналистически труд, обработка и творческо хрумване се равнява на героичен подвиг, тъй като се справят достойно с трудната задача безупречно и полаганият от тях труд предизвиква възхищение, защото при настоящите условия свършеното наистина е много като интелектуална продукция и извънредно полезно за читателската ни аудитория. Ние, читателите на списание "Зари" и тематично специализираните издания към него, винаги сме повече възискателни и често недоволстваме от едно или друго обстоятелство в медийния обхват на поднасяното съдържание, но в същото време знаем, че вкусовете и предпочитанията ни са различни. Би било добре да се посочат повече проблеми от всекидневния живот на местните съюзни организации и нашите регионални структури, да се публикуват повече анализи на трудните ситуации и критични материали за негативните страни в цялостния ни организационен живот. Политиката на съюза като обстоятелства във време на криза и реалните факти, грижите към слепите и социалната подкрепа винаги трябва да са актуално четиво върху страниците на нашето списание.

Полезно и сполучливо да се лансират компетентни препоръки, по-често да се прави интелигентна преценка на аварийните ситуации и да се поднася на читателите градивна критика, без извисяване на оскърбителния тон в заядлива форма и грубости при изясняването на съответната проблемна ситуация. Независимо от множеството затруднения в Съюза, ширещата се криза, всеобщата стагнация и

финансовия недоимък, нашето списание редовно излиза в трите си версии - брайлова, плоскопечатна и mp3-формат. Това става чрез цялостната подкрепа на съюзното ръководство. По този начин то стига до всеки читател, който проявява интерес към него като медиен продукт.

Освен че в далечното минало списанието беше моят "Буквар", то до днес ми е най-искреният и истински приятел, съсъдбеник и другар в мигове на усамотена вглъбеност. Аз съм извънредно доволен, защото чрез неговите страници се запознах през десетилетията с много интелигентни и талантиливи съсъдбеници. То ми предоставя прекрасните възможности да се срещам със съдбите на невиждащи хора, които въпреки затрудненията си живеят нормално и пълноценно, надвивайки негодите с волята и упоритостта си.

Много се радвам и съм удовлетворен, че списание "Зари" ми помага да бъда в обятията на актуалността и самото съвремие. Изобщо днес ситуацията е променена в сравнение с предишните десетилетия и обстановката е всецяло променена в негативно направление, което се отразява и на облика на нашето всекидневие, което се отразява върху страниците на нашето списание. Всичките тези негативни обстоятелства ни амбицират да бъдем по-борбени и по-активни в местните организации на Съюза, неговите мероприятия и самите му инициативи.

На редакционния екип на нашето списание аз лично пожелавам да работят с удвоено дръзновение, да правят изданието още по-полезно за невиждащите читатели, да привличат повече доброволни сътрудници, а също така съюзното ръководство да обръща по-голямо внимание на техния интелектуален труд и да им осигурява по-приятен комфорт за творческите им стремления.

Данчо ДАНЧЕВ

СТРАТЕГИИ Дългосрочна стратегия за заетост на хората с увреждания 2011-2020 г.

Продължение от брой 2/2011

Стратегическа цел, оперативни цели и мерки за тяхното изпълнение

ВИЗИЯ

Визията на дългосрочната стратегия за заетост на хората с увреждания е създаването на условия за пълноценно интегриране на хората с увреждания в нормалния икономически и социален живот на страната ни. Това ще се постигне, като на хората с увреждания се предостави възможност за достъп до подходящи форми на професионална подготовка и трудова реализация.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Стратегията си поставя за цел осигуряването на условия за ефективно упражняване на правото на свободен избор на трудова реализация на хората с увреждания в трудоспособна възраст и подобряване качеството им на живот като условие за свободно и пълноценно включване в обществения живот на страната.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

Дългосрочната стратегия за заетост на хората с увреждания си поставя следните оперативни цели:

1. Осигуряване на трудова заетост на безработни лица с трайни увреждания в трудоспособна възраст с оглед преодоляване на социалната им изолация и пълноценното им интегриране в обществото.
2. Създаване на предпоставки за водене на самостоятелен, независим живот от хората с увреждания.
3. Постигане на ефективно социално включване на хората с увреждания чрез реализацията им на свободния пазар на труда.

ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНИТЕ ЦЕЛИ

Осигуряване на подходящи форми за квалификация и преквалификация

Мерки:

Анализ на възможностите на хората с различни видове увреждания за заетост. Определяне на видовете дейности, които могат да изпълняват хората с увреждания в зависимост от увреждането им. Подготовка и въвеждане на обучителни програми. Изграждане на обучителни центрове. Приспособяване на съществуващите центрове за адекватен обучителен процес. Осигуряване на места за практически занимания. Стимулиране на работодатели, които провеждат квалификационни и преквалификационни курсове за хора с увреждания. Обучение на работодатели и служители за работа с хора с увреждания.

По принцип хората с увреждания трябва да имат достъп до подходящи форми на професионална подготовка и трудова рехабилитация, а възможностите за трудова им реализация трябва да бъдат обявявани на открития пазар на работна ръка.

Достъпът до трудовия пазар до голяма степен зависи от квалификацията, получена чрез професионално обучение. Самото професионално обучение може да започне единствено след придобиването на образователен минимум. Това означава, че за да могат хората с увреждания да участват по-активно на трудовия пазар, е необходимо на първо място да им бъде осигурен по-голям достъп до системата на образованието. Професионалната подготовка на ученици с увреждания се извършва в системата от съществуващите специални училища или в няколкото специализирани центъра за обучение на хора със зрителни или слухови увреждания. Известно е, че обучението в специалните училища предлага много ограничен избор на професии, обучението е на ниско ниво и не съответства на изискванията на трудовия пазар. Данните на Агенцията по заетостта красноречиво подкрепят тази констатация, а именно:

- Хората с увреждания са с нисък образователен ценз - по данни на АЗ 52,5% от активно търсещите работа безработни лица с увреждания през 2009 г. са с основно и по-ниско образование. През последните десетина години не се наблюдава тенденция за намаляване на този процент.

- Хората с увреждания страдат от липса на професионална квалификация - за 2009 г. АЗ отчита, че 57,9% от търсещите работа лица с трайни увреждания не притежават професионална квалификация.

Осигуряване на подходящи форми за заетост

Изпълнението на стратегическата и оперативните цели на стратегията може да се постигне, като се въведат три форми на заетост за хората с увреждания:

Защитена Подкрепена Самостоятелна стопанска дейност на хора с увреждания

А. Защитена заетост

Мерки:

Създаване на условия за въвеждане на тази форма на заетост. Разработване на механизъм за определяне на икономическите сектори за работа в защитени предприятия. Разработване на системи от стимули за общинските администрации за въвеждане на този вид заетост. Презентиране на тази нова форма на заетост. Въвеждане на индивидуален подход при определяне вида на работа за всеки човек с увреждане.

Защитената заетост се прилага за осигуряване на работни места за хора с най-висока степен на увреждания - умствени, сензорни и физически. Защитените предприятия са местата, изключени от конкурентния пазар. В рамките на ЕС съществуват множество форми на защитена заетост. Те са в пряка зависимост от пазарно-административните системи в различните страни-членки, но по същество това са икономически структури, финансирани от държавата или общините, в които водеща е идеята за социализиране на хората с тежки увреждания в процеса на труда. Защитените предприятия приличат повече на социални, отколкото на икономически субекти, тъй като в тях се извършва професионална ориентация, обучение и рехабилитация, създават се трудови навици на лица с изключително тежки увреждания. Изваждането на тези хора от ограничената семейна среда и натоварването им с реални

отговорности има силен терапевтичен ефект, който е от много голямо значение за физическото и психическото им здраве. Предвид тежката степен на увреждания и съответно възможностите на тези лица, се налага държавата, респективно общината, да дофинансира техния труд с цел гарантиране на минималния им доход, както и да поема някои други разходи, свързани с функционирането на защитените предприятия.

Защитената форма на заетост на хора с трайни увреждания не е регламентирана в българското законодателство, което на практика изключва тези лица от пазара на труда и ги обрича на тежка социална изолация.

Б. Подкрепена заетост

Б.1 Специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания

Мерки:

Анализ на съществуващата система на подкрепена заетост в специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания. Въвеждане на ясни правила за функциониране на специализираните предприятия и кооперации. Създаване на условия за укрепване и повишаване на конкурентоспособността на специализираните предприятия и кооперации. Разработване на механизми за стимулиране на работодателите на специализирани предприятия и кооперации. Въвеждане на индивидуален подход при определяне вида на работа за всеки човек с увреждане.

В специализираните предприятия и кооперации хората с увреждания работят заедно със здравите работници, предприятията участват на пазара наравно с фирмите, които не наемат хора с увреждания, което ги прави неконкурентоспособни. Без подкрепа от страна на държавата те не биха могли да оцелеят на свободния пазар, а все още представляват съществена форма за осигуряване на постоянна заетост на целевата група. Към този момент те се ползват с известни данъчни преференции и държавни субсидии. Независимо от това броят на заетите в тях хора с трайни увреждания непрекъснато намалява.

Този факт поставя на преден план въпроса за необходимостта от диверсифициране формите на заетост на хората с увреждания, като се отчитат интересите на всички заинтересовани участници в този процес. Но същевременно е необходимо да се определи посоката, в която ще се развиват съществуващите специализирани предприятия и кооперации. В рамките на допустимата държавна помощ те биха могли да заемат определени търговски ниши, което е факт за част от тях и към настоящия момент. Общинските специализирани предприятия биха могли да извършват общински дейности, които сега се възлагат на външни изпълнители. Тази практика успешно може да се приложи и от големи производствени и търговски корпорации, като по този начин ще се съчетае икономическият със социалния ефект. Примери в тази посока съществуват, въпрос е на държавна политика те да се популяризират и мултиплицират, като за целта се използват средства по различни европейски програми.

Б.2 Обичайна работна среда

Мерки:

Въвеждане на квотен принцип за всички работодатели от обичайна работна среда, в т.ч. държавната и общинска администрация. Повишаване на ефективността на програмите за заетост на национално и местно равнище чрез реализиране на програми и мерки за създаване на трайни работни места с осигуряване на постоянна заетост за хората с увреждания на пазара на труда. Насоченост на насърчителните мерки за работодателите към осигуряване на по-дългосрочна и качествена заетост. Подобряване и разширяване обхвата на услугите, предлагани от бюрата по труда на работодателите, в т.ч. и социални предприятия. Промяна на нагласи на работодателите по отношение наемането на работа на лицата в неравностойно положение на пазара на труда. Осигуряване на допълнителни стимули за работодатели за наемане на работа на хора с увреждания. Осигуряване на допълнителни стимули за работодателите за приспособяване на работната среда спрямо нуждите на хората с увреждания. Тази форма на заетост предполага най-бърза социализация на хората с трайни

увреждания, но е най-трудно приложима в условия на криза. Поради тази причина е необходимо да се въведат ясни и задължителни правила за наемане на хора с трайни увреждания на квотен принцип. Досега действащите разпоредби в тази посока не дават очаквания резултат, защото няма ясно регламентирани правила. От друга страна пред работодателите са поставени редица бариери, които ги ограничават да бъдат гъвкави при наемане и освобождаване на работещи хора с увреждания, което ги кара да се въздържат от наемане на тези хора на работа и те търсят различни възможности това да не се случи. Опитът в европейските страни показва, че в рамките на социалната икономика съществуват така наречените социални предприятия за трудова заетост, които представляват иновационна практика и подобни предприятия биха могли да бъдат развити и в България.

Б.3 Надомна и дистанционна форма на заетост

Мерки:

Създаване на условия за въвеждане на тази форма на заетост. Разработване на механизъм за определяне на икономическите сектори за надомна и дистанционна работа. Разработване на системи от стимули за работодатели, осигуряващи надомна и дистанционна форма на заетост. Информирание на обществото за тази нова форма на заетост. Въвеждане на индивидуален подход при определяне вида на работа за всеки човек с увреждане. Осигуряване на стимули за хората с трайни увреждания, които сами намират реализация чрез тези форми на заетост. Надомната и дистанционната форми на заетост са много подходящи за хора в работоспособна възраст с висока степен на намалена работоспособност. Надомната форма на заетост на хората с трайни увреждания се прилага в специализираните им предприятия и кооперации от тяхното създаване. Тази форма е доказала своята ефективност, но за съжаление в последните години се прилага ограничено поради липса на подходящи поръчки и натоваряемост на производствения капацитет. Дистанционната форма на заетост в съвременното общество на бурно развиващи се информационни технологии е една много перспективна форма на труд, особено подходяща за хора с тежки увреждания. От една страна чрез тези форми се избягва преодоляването на архитектурните бариери, необходимостта от специализиран транспорт и пр., но от друга възниква въпросът доколко този вид заетост позволява реалната интеграция на човека с увреждане в трудов колектив.

В. Самостоятелна стопанска дейност на хората с увреждания

Мерки:

Анализ на действащите условия за реализиране на самостоятелна стопанска дейност от хора с трайни увреждания. Разработване на гъвкава система за стимулиране на предприемачеството. Създаване на по-добри условия за стартиране на самостоятелна стопанска дейност от хора с трайни увреждания. Създаване на условия за разширяване на стартиралата стопанска дейност. Тази форма на заетост се прилага в много страни-членки на ЕС. Тя трябва да бъде насърчавана, развивана и обезпечена както от държавата, така и от местната власт. Последната разполага с реални лостове за насърчаване на микропредприятията на хората с увреждания чрез облекчаване на редицата от разрешителни и съгласувателни режими, въведени по места.

Осигуряване на достъпна среда

А. Преодоляване на архитектурните бариери

Мерки:

Разработване и въвеждане на механизъм за реализация на политиката на достъпна среда на различни нива. Разработване и въвеждане на механизъм за контрол и санкции при неизпълнение на разпоредбите в областта на достъпната среда. Въвеждане на стимули за работодатели и институции, които създават условия за достъп. Провеждане на обучения на хората, които са пряко свързани с осигуряването на достъпна среда за хората с увреждания. Трудовата заетост на хората с увреждания е тясно свързана с наличието на достъпна среда в нейното цялостно многообразие. Осигуряването на такава среда

продължава да бъде един от най-тежките проблеми, който понастоящем не намира адекватно решение. Този проблем съществува в различна степен и в останалите страни-членки, тъй като разрешаването му зависи от много и различни по своя характер (държавни и местни) структури.

Б. Достъпен транспорт

Мерки:

Осигуряване на специални условия за движение, спиране и паркиране на моторни превозни средства, управлявани или ползвани от хора с увреждания. Осигуряване на транспортни услуги за хора с увреждания, които не могат да ползват стандартните транспортни услуги. Осигуряване на достъпен градски транспорт за хора с трайни увреждания. Разширена система за транспорт "от врата до врата" за хора с тежки двигателни и множествени увреждания. Осигуряване на адаптиран влаков, морски и въздушен транспорт за хора с увреждания.

Достъпният транспорт е много важен елемент от цялостната система за осигуряване на условия за независим и достоен живот на хората с увреждания. Нормативно материята е уредена, но за съжаление на практика достъпен транспорт за хората с увреждания почти няма. Частични решения се наблюдават в големите градове, в БДЖ и пр., но това не дава възможност на хората с увреждания да се чувстват свободни и независими. Човек с увреждане дори и да има работа, ако не може да се придвижи до местоработата си, той няма как да упражни правата си на труд.

В. Достъпна информационна и комуникационна среда

Мерки:

Анализ на състоянието на информационната и комуникационната среда, отнесена към различни групи хора с увреждания. Разработена държавна стратегия за достъпност на информационните услуги и документацията за различните групи хора с увреждания. Разработване на ефективна нормативна база, задължаваща всяка медия да осигурява част от информацията по адекватен и подходящ начин за хора с различни видове увреждания. Осигуряване на условия за достъп до всички видове медии (печатни, електронни, аудио, аудио-визуални). Осигуряване на достъпни телекомуникационни средства (телефони, компютри и др.). Осигуряване на достъп на всички етапи до цялата информация, отнасяща се до правата и задълженията на хората с увреждания, предлаганите услуги и програми.

Много важен елемент в живота на хората с увреждания е тяхната информираност и възможност за комуникация в зависимост от увреждането им. Информацията трябва да се предоставя в достъпна форма - визуално представяне на текст, текстови дублаж, субтитри, брайлово писмо, жестомимичен език и жестомимичен дублаж, гласов дублаж, тактилна комуникация, уголемени шрифтове, достъпни мултимедии, както и всякакви писмени, звукови, на опростен език, дикторски, допълващи и алтернативни способи, средства и формати за достъпна информация.

Осигуряване на трудово посредничество

Мерки:

Създаване на специализирана трудова медиация (агенции за трудово посредничество и асистирание) и лицензиране на доставчиците. Проучване и заснемане на териториална карта за създаване на Национална информационна банка. Осигуряване на стимули на агенциите за трудово посредничество и асистирание. Разработване на методология за оценка на възможностите за трудова реализация на хората с увреждания. Провеждане на информационни кампании.

Целта на специализираното трудово посредничество е да се организира по-активното включване на хора с увреждания в мотивационни курсове и групова психологическа подготовка. Да се оценят възможностите за извършване на определени дейности от хората с увреждания, както и техните компетентности, с оглед последваща професионална квалификация и професионално ориентиране. Установяване на необходимост от асистенти, които да подпомагат хората с увреждания в процеса на усвояване и извършване на преките им задължения.

Осигуряване на помощни средства, приспособления и съоръжения, и медицински изделия

Мерки:

Анализ на нуждите на хората с увреждания от ПСПС. Анализ на потребностите от МИ. Разработване на стандарти за ПСПС и МИ. Разработване на механизми за отваряне пазара на ПСПС.

Извън потребностите от МИ много важни, подпомагащи трудовата реализация на хората с увреждания, са помощните средства, приспособления и съоръжения. Тази дейност все още не е развита в нейната пълнота. Целта на такива изделия е да дадат възможност на човека с увреждане да изпълнява своите трудови ангажименти по-ефективно, с по-високо ниво на качество и в резултат на това да се повишават и доходите му от положения труд.

Осигуряване на адекватна нормативна среда

Мерки:

Анализ на действащата нормативна уредба, отнасяща се до заетостта на хората с увреждания. Разработване и приемане на промени в законодателството. Разработване и приемане на промени в подзаконови нормативни документи. Разработване и въвеждане в действие на различни видове документи, които ще регламентират реализацията на дейностите за постигане на поставените цели.

Постигането на стратегическата и оперативните цели не могат да се изпълнят, без да се адаптира нормативната уредба. За да заработи и постигне заложените резултати дългосрочната национална стратегия за заетост на хората с увреждания, трябва да се направят промени в законодателството, в подзаконовите нормативни документи, да се въведат стандарти, да се разработят методологии и пр.